

СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАНЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

STATE OF SCIENTIFIC RESEARCH OF ISSUES ON CRIMINAL LIABILITY FOR DOMESTIC VIOLENCE

Степаненко О.В., к.ю.н.,

доцент кафедри кримінального права

Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена висвітленню стану наукових досліджень питань кримінальної відповідальності за домашнє насильство. Досліджено та проаналізовано зміст робіт відповідної тематики. Зазначено, що питання протидії домашньому насильству є міждисциплінарною галуззю вивчення. Наголошено, що проблеми кримінальної відповідальності за насильницькі правопорушення, які вчиняються в сімейній сфері не є новими для вітчизняної науки. Вказано, що прийняття нормативно-правових актів щодо попередження насильства в сім'ї (Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» 2001 р.) та щодо запобігання та протидії домашньому насильству (Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» 2017 р.) були свого роду каталізаторами, які сприяли підвищенню наукового інтересу до проблеми протидії домашньому насильству. Зазначено, що починаючи з 2017 року науковці більше використовують термін «домашнє насильство» і менше «насильство в сім'ї», «сімейне насильство», «побутове насильство». Зроблено висновок, що криміналізація «домашнього насильства» стала поштовхом для зростання наукового інтересу, що в свою чергу виразилось у збільшенні кількості публікацій з цієї проблеми. Водночас такі праці, мова йде про публікації в періодичних виданнях та збірниках конференцій, є невеликими за об'ємом і розкривають лише певні аспекти аналізованої теми, що цілком об'єктивно, враховуючи вимоги, які пред'являються до таких досліджень. Наголошено, що вказані наукові праці мають безсумнівну цінність для правової науки, поряд з цим на сьогодні відсутнє комплексне дослідження, яке присвячене саме проблемам кримінально-правової охорони особи від домашнього насильства. Зазначено, що потреба в такому дослідженні є і вона обумовлена особливостями домашнього насильства, що виявляються в способі та обставині його вчинення, що призводить до проблем при кваліфікації та його відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень, особливостях потерпілого від домашнього насильства та доцільності застосування заходів кримінально-правового характеру і т.д.

Ключові слова: домашнє насильство, дослідження домашнього насильства, кримінальна відповідальність за домашнє насильство.

The article deals with investigating the current state of scientific research of issues on criminal liability for domestic violence. The papers on the abovementioned topic are explored and analyzed. It is found that issues of combating domestic violence is a multidisciplinary area of study. It is stressed that issues of criminal liability for violent crimes committed within the family area are not new to domestic science. It is indicated that the adoption of regulatory legal acts on the prevention of domestic violence (the Law of Ukraine "On the Prevention of Domestic Violence" 2001) and the prevention and counteraction of domestic violence (the Law of Ukraine "On the Prevention and Counteraction of Domestic Violence" 2017) were kind of catalysts that contributed to the increase of scientific interest to the problem of combating domestic violence. It is noted that since 2017, scientists use the term "domestic violence" more and less "family violence", "in-house violence". It is concluded that the criminalization of "domestic violence" was the impetus for the growth of scientific interest, which in turn resulted in an increase in the number of publications on this issue. At the same time, such works (we are talking about publications in periodicals and conference proceedings) are small in volume and reveal only certain aspects of the topic under consideration, which is predictable, given the requirements for such studies. It is noted that these scientific works are of undoubted value for legal science, along with this, to date there is no comprehensive study devoted specifically to the problems of criminal law protection of the individual from domestic violence. It is noted that there is a need for such a study, and it is due to the peculiarities of domestic violence, manifested in the method and environment of its commission, which leads to problems in qualifying and distinguishing it from related criminal offences, the characteristics of the victim of domestic violence and the expediency of applying criminal legal measures, etc.

Key words: domestic violence, domestic violence study, criminal liability for domestic violence.

Насильство існують стільки ж, скільки існує людство, і на жаль його застосування є звичним для багатьох осіб способом вирішення щоденних проблем. Достатньо лише згадати Біблійську історію про Каїна та Авеля, що і я першим в історії людства випадком вчинення насильства, крім того, між членами сім'ї.

В рамках даного дослідження ми не будемо аналізувати питання детермінантів насильницької поведінки, а свій фокус уваги звернемо на питання охорони особи від проявів домашнього насильства кримінально-правовими засобами. Поряд з цим, ми враховуємо той факт, що питання протидії домашньому насильству (досить часто використовуються і інші терміни, такі як: «насильство в сім'ї», «сімейне насильство», «побутове насильство») є свого роду міждисциплінарною галуззю вивчення.

Дослідження питань саме кримінальної відповідальності за насильницькі правопорушення, які вчиняються в сімейній сфері не є новими для вітчизняної науки. Так, Л. В. Крижна присвятила свою дисертацію питанням попередження злочинів, що вчинюються у сфері сімейно-побутових відносин (2000 р.). Одним із висновків до роботи дисертант вважає за доцільне, з урахуванням родового об'єкта суспільних відносин, пов'язаних єдністю сімейно-побутових відносин, виділити в окремий розділ (окрему главу) КК України під відповідною назвою зло-

чини, що посягають на інтереси сім'ї і молоді. При цьому вчена наголошує на необхідності розробки нових законів, як бази для підвищення правового захисту сім'ї і молоді [1, с. 14].

Це і сталося наступного року, адже Верховною Радою України 15 листопада 2001 прийняла Закон «Про попередження насильства в сім'ї» (на сьогодні втратив чинність), який став свого роду каталізатором, серед іншого, і для підвищення наукового інтересу щодо аналізованого напрямку.

Прийняття згаданого Закону стало знаковим, адже тепер на законодавчому рівні визнали існування цього явища та необхідність протистояти йому різними засобами, в тому числі і кримінально-правовими. Цікаво й те, що вказаний Закон на момент його ухвалення був першим в країнах Центральної і Східної Європи та СНД спеціальним законодавчим актом у сфері протидії сімейному насильству. Він визначав правові й організаційні основи запобігання насильству в сім'ї, органи та установи, на які покладається здійснення заходів з його профілактики, а також коло осіб, на яких поширюється дія законодавства України щодо запобігання сімейному насильству [2].

Тому фактично з 2001 року починається у вітчизняній науковій літературі новий етап досліджень різних аспектів протидії насильству в сім'ї. Так, Б. М. Головкин здійснив

дослідження присвячене сімейно-побутовим конфліктам в системі детермінації умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень (2003 р.) [3]. Того ж року О. В. Бойко з соціологічної точки зору розглянув питання насильства в сім'ї [4]. Окремі питання кримінальної відповідальності за насильство в сім'ї розкривалися в рамках комплексних досліджень, які присвячувались чи то кримінальній відповідальності за окремі насильницькі кримінальні правопорушення (С. М. Алфьоров, В. В. Шаблістий [5], О. В. Грищенко [6], О.В. Денисов [7]), чи то в рамках аналізу особливостей кримінальної насильницької поведінки особи (О. М. Гумін [8]), чи то питань детермінатив насильницької злочинності та протидії їй (А. О. Йосипів [9], О. М. Ігнатов [10], Л. Ю. Приколотіна [11]), чи то питань кримінально-правового та кримінологічного охорони особи від насильства (О. М. Храмцов [12]).

Особливий науковий інтерес викликають праці присвячені аналізу правозастосовчої практики. Так, науково-практичний посібник М. В. Євсюкової, Г. О. Христової, О. А. Шаповалової «Судовий розгляд справ, пов'язаних з вчиненням насильства в сім'ї в Україні: проблеми відповідності міжнародним стандартам та шляхи вдосконалення» (2011 р.), містить ґрунтовний аналіз норм міжнародного та національного права у галузі запобігання та протидії насильству в сім'ї, практики Європейського суду з прав людини та Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок у справах цієї категорії, особливостей юридичної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї в Україні. У виданні викладені результати моніторингу кримінальних, цивільних справ та справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних з вчиненням насильства в сім'ї, рішення у яких розміщено в Єдиному державному реєстрі судових рішень України, визначені основні проблеми їхнього судового розгляду та шляхи його вдосконалення, запропоновані основні принципи розгляду судами справ, пов'язаних з насильством в сім'ї [2]. Ще однією працею в цій сфері є публікація О. А. Шаповалової «Моніторинг національної судової практики розгляду судами кримінальних, цивільних справ і справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних із вчиненням насильства в сім'ї», в якій міститься аналіз результатів моніторингу національної судової практики розгляду судами кримінальних, цивільних справ і справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних із вчиненням насильства в сім'ї. Паралельно з цим дослідженням проводиться огляд національного законодавства та міжнародних зобов'язань України з питань протидії насильству в сім'ї [13].

Наступний етап розвитку, який умовно можна виокремити в сфері наукових досліджень, які присвячені насильству в сім'ї починається у 2017 році, коли Верховна Рада України прийняла Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», яким встановлено кримінальну відповідальність за домашнє насильство. Саме починаючи з 2017 року науковці більше пишуть вживаючи термін «домашнє насильство» і менше використовують «насильство в сім'ї». Особливу увагу слід приділити посібнику О. В. Харитонової «Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству» (2018 р.), в якому аналізуються законодавчі зміни до Кримінального кодексу України 2001 р. у зв'язку з підготовкою до ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульської конвенції), досліджуються ключові засади політики гендерного мейнстрімінгу в національному кримінальному праві, висвітлюються основні фокуси реформ у сфері запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьби з цими явищами [14].

Також певний науковий інтерес викликає практичний посібник Е. Вілса, О. Калашник «Протидія домашньому насильству» (2018 р.). В посібнику представлена ситуація з поширенням явища домашнього насильства та інших видів гендерно зумовленого насильства в Україні, наведено аналіз нового законодавства з протидії домашньому насильству чи насильству за ознакою статі. У ньому також передбачена інформація, що стосується оцінки потенційних ризиків для постраждалих від насильства, особливостей опитування дітей-жертв та свідків насильства і міжнародного досвіду протидії домашньому насильству [15]. Окремо слід виокремити працю О. О. Дудорова та М. І. Хавронюка «Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України)» (2019 р.). У коментарі відображено і прокоментовано зміни, які були внесені до Кримінального кодексу України згідно із Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» № 2227-VIII від 6 грудня 2017 року [16].

У 2019 році опубліковано «Моніторинг ситуації реагування системи правосуддя на вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі: 2019». Мета такого моніторингу – аналіз змін у нормативно-правовому забезпеченні реагування на насильство за ознакою статі, зокрема домашнє насильство, в реалізації відповідних норм на практиці, ідентифікації та аналізу викликів, які постають перед уповноваженими суб'єктами під час застосування зазначених норм, а також перед самими постраждалими від домашнього насильства та насильства за ознакою статі в процесі реалізації права на доступ до правосуддя [17].

Згодом вийшла у світ досить цікава робота колективу авторів «Запобігання та протидія проявам домашнього насильства: діяльність закладів вищої освіти» (2020 р.). Навчально-методичну розробку присвячено висвітленню сутності та показників профілактики насильства в освітньому середовищі, методів його дослідження та умов створення безпечного освітнього простору. Програма складається з теоретичного матеріалу та практичної складової [18].

Не менший науковий інтерес становить Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2020 р.) [19], в якому проаналізовано положення Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» з посиланням на низку міжнародно-правових документів, законодавчих і відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів різного рівня, матеріали правозастосовної та судової практики, наукові джерела.

Привертає увагу також і навчальний посібник «Кваліфікація та основи методики розслідування домашнього насильства» (2022 р.) [20]. В даній праці колектив авторів розкривають як кримінально-правові так і кримінально-правові особливості протидії домашньому насильству.

Відсутність комплексного монографічного дослідження присвячено проблематиці кримінальної відповідальності за домашнє насильство частково компенсувалося численними публікаціями у наукових періодичних (фахових) виданнях та як тези наукових конференцій. Особливий науковий інтерес мають роботи таких вчених як: А. О. Байда [21], П. С. Біленко [22], О. С. Безвін [23], О.Л. Беспаль [24, 25], О. С. Бондаренко [26], А. Б. Блага [27], А. А. Вознюк [28], О. О. Книженко [29], Д.О. Колодін [30], О. В. Ломакіна [31], Т.П. Мінка [32], У. М. Митник [33], В.В. Пахомов [34], Л.К. Садонцева [35], О.В. Харитонова [36], С. В. Щербак [37] та інші.

Поряд з цим, слід зауважити, що багато аспектів кримінально-правової охорони особи від домашнього насиль-

ства висвітлюється у працях науковців які досліджують кримінологічні, кримінально-процесуальні та криміналістичні аспекти протидії домашньому насильству.

Так, кримінологічній характеристиці домашнього насильства та заходам його запобігання в Україні присвятив своє дисертаційне дослідження М. Г. Кузнецов (2019 р.) [38]. Г. Н. Собко присвятила свої комплексне дослідження кримінально-правовим та кримінологічним основам протидії психічному насильству (2020 р.) [39]. В свою чергу Н. О. Лішук у своїй дисертації розкриває причини та засоби запобігання насильницьким діям, що вчиняються щодо жінок (2020 р.) [40].

Кримінально-процесуальні аспекти реагування на домашнє насильство висвітлено в праці Т. Бугаєць «Судовий розгляд справ про видачу обмежувального припису у справах домашнього насильства: міжнародні стандарти та огляд національної практики» (2020 р.). На основі аналізу національної судової практики, міжнародних стандартів та практики Європейського суду захисту прав людини автором підготовлені рекомендації щодо покращення розгляду судом справ про видачу та продовження обмежувального припису по справам, що стосуються домашнього насильства в Україні [41].

Окремо слід згадати про наукові доробки І.В. Гловок. Так, вчена у своїх публікаціях звертає увагу на проблемні аспекти доказування у кримінальних провадженнях, пов'язаних з домашнім насильством, а також на особливості застосування обмежувальних заходів за ч. 6 ст. 194 КПК України [42,43]. Також проблемні питання здійснення кримінального провадження щодо домашнього насильства розкрито в наукових працях К. Арушаняна [44], О. М. Дроздов [45], О.С. Яра та Н.А. Стасюк [46].

Питання теорії та практики застосування обмежувальних заходів у кримінальному праві та процесі розкривають у своїх роботах І. А. Бутирська [47], І.В. Жук [48], О.В. Козаченко [49,50,51], Д. Є. Крикливець [52], К.А. Новікова [53], В.Ф. Примаченко [54], А.М. Ященко [55] та інші.

Нааявні також і численні криміналістичні дослідження, в яких розкрито криміналістичне вчення про теоретичні і практичні основи розслідування домашнього насильства. Слід окремо виділити наукові доробки Г. К. Авдєєва [56] О. В. Александренко [57], А. Г. Козлова [58], О. І. Постол [59] О. В. Пчеліної [60], Ю.М. Слухаєнко [61], К. А. Шаповал [62] в яких розкрито, серед іншого, питання проведення судових експертиз при розслідуванні домашнього насильства, використання спеціальних знань стороною захисту при розслідуванні фактів домашнього насильства, особливості тактики проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів пов'язаних з домашнім насильством та інші питання.

Окремо слід звернути увагу на комплексні дослідження в цій сфері, а саме на дисертаційні дослідження Р. В. Кифлюка «Особливості розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень, пов'язаних з насильством в сім'ї» (2020 р.) [63] та Т.В. Іщенко «Розслідування домашнього насильства» (2021 р.). Остання праця цікава тим, що у ній розроблено наукові основи видової криміналістичної методики розслідування домашнього насильства, що охоплює такі основні структурні елементи: криміналістичну

характеристику; особливості початку кримінального провадження; обставини, що підлягають з'ясуванню; типові слідчі ситуації на початковому та наступному етапах розслідування; слідчі версії; особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій; профілактичну діяльність слідчого [64].

Також певний науковий інтерес в рамках цього дослідження становлять наукові роботи, які присвячені проблемам домашнього насильства в галузі адміністративного права. Різним аспектам адміністративно-правового регулювання протидії насильству в сім'ї присвятили свої дисертаційні дослідження О. Д. Коломоєць «Адміністративно-правове регулювання відповідальності за вчинення насильства у сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми» [65]; О.В. Ковальнової «Діяльність служби дільничних офіцерів поліції щодо попередження насильства в сім'ї» [66]; О. М. Ткаленко «Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей» [67]; Г. О. Горбова «Адміністративно-правове регулювання протидії насильству в сім'ї» [68], О. М. Ткаленко «Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей» [69]; Н. В. Лесько «Адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері захисту дітей від насильства та інших протиправних дій» [70].

Окремо доцільно виділити праці в яких розглянуто питання імплементації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами в законодавство України, серед них публікації Х. Тручеро та Г. Христова [71], Г. Попов та І. Пилипенко [72], А. А. Васильєва та К. В. Юртаєвої [73].

Можна зробити висновок, що криміналізація «домашнього насильства» стала поштовхом для зростання наукового інтересу, що виразилось у збільшенні кількості публікацій з цієї проблеми. Водночас такі праці, мова йде про публікації в періодичних виданнях та збірниках конференцій, є невеликими за об'ємом і розкривають лише певні аспекти аналізованої теми, що цілком об'єктивно, враховуючи вимоги, які пред'являються до таких досліджень. Більше можливостей у цьому плані мають дисертаційні дослідження, які, хоча не володіють такою «оперативністю» реагування на потреби практики як попередні види публікацій, утім характеризуються комплексністю, системністю та глибиною дослідження тієї чи іншої актуальної проблеми [64].

Підсумовуючи наголошуємо, що вказані наукові праці мають безсумнівну цінність для правової науки, водночас на сьогодні відсутнє комплексне дослідження, яке присвячене саме проблемам кримінально-правової охорони особи від домашнього насильства. А потреба в такому дослідженні є і вона нагальна та обумовлена особливостями домашнього насильства, що виявляються в способі та обстановці його вчинення, що призводить до проблем при кваліфікації та його відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень, особливостях потерпілого від домашнього насильства та доцільності застосування заходів кримінально-правового характеру і т.д.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крижна Л. В. Попередження злочинів, що вчинюються у сфері сімейно-побутових відносин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2000. 17 с.
2. Судовий розгляд справ, пов'язаних з вчиненням насильства в сім'ї в Україні: проблеми відповідності міжнародним стандартам та шляхи вдосконалення: науково-практичний посіб. / Євсюкова М.В., Христова Г.О., Шаповалова О.А. та ін. / за заг. ред. С.О. Павлиш. Київ : Ваіте, 2011. 196 с
3. Головкін Б. М. Сімейно-побутові конфлікти в системі детермінації умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2003. 20 с
4. Бойко О. В. Насильство в сім'ї: соціологічний аналіз явища : дис. ... канд. соціолог. наук : 22.00.03 / Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2003. 211 с.

5. Алфьоров С. М., Шаблюстий В. В. Кримінальна відповідальність за погрози застосуванням фізичного насильства : монографія. Запоріжжя : ФОРМ Зеленкевич Л. П., 2011. 212 с.
6. Грищенко О. В. Кримінально-правова характеристика побоїв і мордування (ст. 126 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. В. В. Сташиса. Харків, 2014. 200 с.
7. Денисова О. В. Кримінально-правова характеристика катування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Акад. адвокатури України. Київ, 2014. 200 с.
8. Гумін О. М. Кримінальна насильницька поведінка особи: теоретико-прикладні аспекти : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08 / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2011. 628 с.
9. Йосипів А. О. Детермінанти насильницької злочинності та протидія їй органами внутрішніх справ : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2011. 276 с.
10. Ігнатів О. М. Теоретичні та прикладні проблеми протидії загально кримінальній насильницькій злочинності в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08 / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2014. 598 с.
11. Приколотіна Л. Ю. Злочинне фізичне насильство, що чинять батьки щодо малолітніх та неповнолітніх дітей на ґрунті сімейних відносин (кримінологічне дослідження) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2013. 19 с.
12. Храпцов О. М. Кримінально-правове та кримінологічне забезпечення охорони особи від насильства (теорія та практика) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : 12.00.08. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. 36 с.
13. Моніторинг національної судової практики розгляду судами кримінальних, цивільних справ і справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних із вчиненням насильства в сім'ї / О. Шаповалова. Київ : ВАІТЕ, 2014. 190 с.
14. Харитоновна О. В. Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству: науково-практичний посібник. Харків: ТОВ «Вид-во «Права людини», 2018. 344 с.
15. Вілс Е., Калашник О. Протидія домашньому насильству: практич. посіб. для поліцейських. Проект Ради Європи «Боротьба з насильством щодо жінок та дітей в Україні». URL : <https://rm.coe.int/cvavgu-jan2018-4-ua-web/16807874e0> (дата звернення: 05.10.2022).
16. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. Київ : Ваїте, 2019. 288 с.
17. Моніторинг ситуації реагування системи правосуддя на вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі: 2019 : публікація / кол. авт.: Ю. В. Аносов, А. Капур, М. М. Легенька, К. В. Черехапа та ін. ; ГО «Ла Страда-Україна» за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках Проекту ЄС «Право-Justice». Київ, 2019. 62 с.
18. Запобігання та протидія проявам домашнього насильства: діяльність закладів вищої освіти : навч.-метод. посіб. / кол. автор. : Андрієнкова В.Л., Аносова Ю.В., Байдик В.В., Калашник О.А. та ін. Київ : ФОРМ Нічога О.С., 2020. 196 с.
19. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» / кол. авт. ; за заг. ред. К. Б. Левченко, К. В. Павліченко, В. В. Чернея. Київ : МВС України ; Нац. акад. внутр. справ, 2020. 396 с.
20. Кваліфікація та основи методики розслідування домашнього насильства: навчальний посібник / С. Романцова, Н. Устрицька, І. Гловюк та ін.; за ред. І. Гловюк, Н. Лашук, С. Романцової. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 404 с.
21. Байда А. О. Проблеми кримінальної відповідальності за домашнє насильство. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2016. Вип. 32. С. 79-95.
22. Біленко П. С. Домашнє насильство як прояв кримінального насильства. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 3 (68). С. 95-102.
23. Пахомов В. В., Безвін О. С. Домашнє насильство в Україні та за кордоном. *«Young Scientist»*. 2020. № 3 (79), March. С. 295-298.
24. Беспаль О. Л. Діти-свідки насильства в сім'ї: проблемні питання в законотворчості. Забезпечення прав і свобод людини: сучасний стан і перспективи розвитку : матеріали підсумкової наук.-теорет. конф. (м. Київ, 21 квітня 2017 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 62-64.
25. Беспаль О. Л. Соціально-демографічні ознаки осіб, які вчинили сімейне насильство щодо дітей. *Інформація і право*. 2018. № 1 (24). С. 159-163.
26. Бондаренко О. С. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство в Україні. *Правові горизонти*. 2020. № 20 (33). С. 102-107.
27. Блага А. Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання): монографія. Харків: ФО-П Макаренко, 2014. 360 с.
28. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство: актуальні питання теорії та практики. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* ХНУВС. 2019. № 2. С. 6-14.
29. Книженко О. О. Домашнє насильство: проблеми кваліфікації. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2019. № 2. С. 45-52.
30. Степаненко О.В., Колодін Д.О. Щодо проблем кваліфікації домашнього насильства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 343-346.
31. Ломакіна О. В. Теоретичні засади дослідження в Україні понять «домашнє насильство» та «насильство за ознакою статі». *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2019. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2019_1_8 (дата звернення: 05.10.2022).
32. Мінка Т. Розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства. *Національний юридический журнал: теорія і практика*. 2019. № 1/1. С. 98-101.
33. Митник У. М. Кримінально-правова протидія домашньому насильству в окремих країнах Європейського Союзу. *Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки*. 2019. Том 3. С. 83-87.
34. Пахомов В. В., Безвін О. С. Домашнє насильство в Україні та за кордоном. *«Young Scientist»*. 2020. № 3 (79). С. 295-298.
35. Садонцева Л. К. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство в Україні та зарубіжному праві: порівняльний аналіз. *Молодий вчений*. 2019. № 4 (68). С. 149-153.
36. Харитоновна О. В. Домашнє насильство та доступ жінок до правосуддя: правові бар'єри. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2020. № 1(13). С. 29-60
37. Щербак С.В., Мирославський С.В. Кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством: питання теорії та практики. *Держава та регіони*. Сер. : «Право». 2021. № 1. С. 144-149.
38. Кузнецов М. Г. Домашнє насильство: кримінологічна характеристика та запобігання: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Київ, 2019. 245 с.
39. Собко Г. М. Кримінально-правові та кримінологічні основи протидії психічному насильству: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Київ. 2020. 791 с.
40. Лішук Н. О. Насильницькі дії, що вчиняються щодо жінок: причини та запобігання: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Львів. 2020. 232 с.
41. Бугаєць Т. Судовий розгляд справ про видачу обмежувального припису у справах домашнього насильства: міжнародні стандарти та огляд національної практики : проект Ради Європи «Стамбульська конвенція: 214 інструмент для посилення боротьби з насильством стосовно жінок та домашнім насильством в Україні» (2018–2020). Рада Європи, 2020. 100 с.
42. Гловюк І. Правова природа застосування обмежувальних заходів за ч. 6 ст. 194 КПК України. Діяльність органів досудового розслідування в умовах реформування правоохоронних органів: сучасні виклики: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 21 травня 2021 року); ред. кол. А. В. Захарко, В. М. Федченко, А. Г. Гаркуша. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 17–21.
43. Гловюк І. Доказування у кримінальних провадженнях, пов'язаних з домашнім насильством : веб-сайт. URL: <https://konstruktivnews.com/dokazuvannya-u-kriminalnih-provadhennjah-pov-jazanih-z-domashnim-nasilstvom/> (дата звернення: 05.10.2022).

44. Арушанян К. Реалізація прокурором повноважень у кримінальних провадженнях за фактами домашнього насильства. *Вісник Національної Академії прокуратури Спеціальний випуск «Протидія домашньому насильству в контексті законодавчих змін»*. 2018. № 4/2 (58). С. 58-70.
45. Дроздов О. М. Non bis in idem – європейський орієнтир для забезпечення сталості та єдності судової практики Верховним Судом (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини). *Право України*. 2017. № 6. С. 110-132.
46. Яра О. С., Стасюк Н. А. Проблемні питання здійснення кримінального провадження щодо домашнього насильства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. 63. С.279-283.
47. Бутирська І. А. Деякі питання теорії та практики застосування обмежувальних заходів у кримінальному процесі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 363-365.
48. Жук І.В. Обмежувальні заходи у кримінальному праві України: правова природа та сутність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2019. Вип. 55. Т. 2. С. 83–86.
49. Козаченко О. В. Дефініція та ознаки обмежувальних заходів. Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативнорозшукової діяльності: тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький 2 березня 2018 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2018. С. 48-50.
50. Козаченко О. В. Ознаки та властивості обмежувальних кримінальноправових заходів. Захист прав людини: національний та міжнародно-правовий виміри: XIV Міжнародна науково-практична конференція «Від громадянського суспільства – до правової держави»: зб. тез доп. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. С. 7-10.
51. Козаченко О.В. Обмежувальні заходи та їх роль в забезпеченні ефективності кримінально-правового впливу. Кримінально-право-ве регулювання та забезпечення його ефективності : матеріали міжнар. наук-практ конф, (м. Харків 18-19 жовтня 2018). Харків: Право, 2018. С. 351-356.
52. Крикливець Д. Є. Обмежувальні заходи за Кримінальним кодексом України: *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 2. С. 298- 301.
53. Новікова К. А. Кримінально-правова характеристика обмежувальних заходів: матеріали міжнар. наук. - практ. конф. за результатами роботи фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України за фундаментальними темами (м. Харків, 26 берез. 2019 р.). Харків: «Право», 2019. 212 с.
54. Примаченко В.Ф. Окремі аспекти визначення місця обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство в системі заходів кримінально-правового характеру. Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству реалії та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (31 травня 2019 р). Запоріжжя: КПУ, 2019. 138-141
55. Ященко А. М. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство: порівняльний аналіз кримінального законодавства України і окремих європейських країнах. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2018. № 2 (19). С. 35-45
56. Авдєєва Г. К. Використання спеціальних знань у розслідуванні домашнього насильства в умовах змагального кримінального процесу. Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству: реалії та перспективи : матеріали круглого столу, 31 трав. 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 10–14.
57. Александренко О. В. Сучасні можливості судових експертиз і напрями використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, пов'язаних з домашнім насильством. Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: матеріали III-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 27 лютого 2020 року). Київ-Маріуполь, 2020. С. 14-18.
58. Козлова А. Г. Місце судово-психологічної експертизи в кримінальному процесі та алгоритм проведення психодіагностичного дослідження неповнолітніх жертв насильства. *Психологічний часопис*. 2017. № 2 (6). С. 15–27.
59. Постол О. І. Сучасні інформаційні технології як засіб учинення домашнього насильства. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 163–168.
60. Пчеліна О. В. Перспективність побудови методики розслідування домашнього насильства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 329–332.
61. Слухасько Ю. М. Криміналістична характеристика домашнього насильства. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2020. 3(91). 295-306.
62. Шаповал, К. А. Деякі особливості тактики проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування вбивств, учинених у зв'язку із застосуванням домашнього насильства. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2 (93). С. 324-330.
63. Кифлюк Р. В. Особливості розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень, пов'язаних з насильством в сім'ї : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Ірпінь, 2020. 232 с.
64. Іщенко Т.В. Розслідування домашнього насильства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2021. 324 с.
65. Коломоєць О. Д. Адміністративно-правове регулювання відповідальності за вчинення насильства у сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2010. 223 с.
66. Ковальова О. В. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо попередження насильства в сім'ї : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2008. 21 с.
67. Ткаленко О. М. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Одеса, 2016. 237 с.
68. Горбова Г. О. Адміністративно-правове регулювання протидії насильству в сім'ї : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Київ, 2015. 239 с.
69. Ткаленко О. М. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Одеса, 2016. 237 с.
70. Лесько Н. В. Адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері захисту дітей від насильства та інших протиправних дій : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Львів, 2019. 489 с
71. Тручеро Х., Христова Г. Відповідність окремих законів України вимогам Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. Аналітичний звіт. 2015. Режим доступу: <http://www.coe.int/uk/web/stop-violenceagainst-women-ukraine/publications/project> (дата звернення: 05.10.2022).
72. Попов Г., Пилипенко І. Напрями імплементації положень Стамбульської конвенції в законодавство України. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2018. № 4/2 (58). С. 7–19.
73. Васильєв А. А., Юртаєва К. В. Реалізація положень Стамбульської конвенції в законодавстві України про кримінальну відповідальність: системно-правовий аналіз внесених змін та доповнень. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 279-284.